

Līgums Nr. 1DP/1.5.2.2.3/11/APIA/SIF/034/23

Pašvaldības līdzdalība Eiropas Savienības politikas instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanā

ESF Projekta „Tukuma novada pašvaldības kapacitātes stiprināšana projektu īstenošanai” ieviešanas pakalpojumi” ietvaros (2011/69/ESF)

Izpildītājs:

Valsts SIA „Vides projekti”

Reģ.Nr.: 40003349929

Juridiskā adrese:

Šmerļa iela 3, Rīga, LV 1006

Pasūtītājs:

Tukuma novada dome

Reģ.Nr. 90000050975,

Juridiskā adrese:

Talsu iela 4, Tukums,

Tukuma novads, LV-3101

Rīgā 2012

100% no Projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību. Apakšaktivitāti administrē Valsts kanceleja sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu.

Šis dokuments ir veidots ar Eiropas Savienības Eiropas Sociālā fonda atbalstu. Par dokumenta saturu atbild Tukuma novada Dome.

Satura rādītājs

Ievads	3
1. Sākotnējās izpētes veikšana	4
2. Apmācību kompleksa rezultātu izvērtējums.....	6
3. Pieredzes apmaiņa	9
4. Projektu rezultātu ietekme pašvaldībā	11
5. Secinājumi un ieteikumi	12

Ievads

Lai uzlabotu Tukuma novada kapacitāti Eiropas Savienības politikas instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanā, ir ieviests projekts, kura ietvaros ir veikta izpēte par iepriekšējo pieredzi struktūrfondu apgūvē, kā arī apzināti Tukuma novada pašvaldībai piemērotākie Eiropas Savienības un ārvalstu finanšu instrumenti.

Tukuma novada pašvaldības darbiniekiem, vietējo pagastu pārvalžu darbiniekiem, pašvaldības iestādēm un aģentūrām bija iespēja piedalīties apmācībās 246 stundu apjomā, par projektu pieteikumu sagatavošanu un projektu vadību. Kopumā apmācībās piedalījās 97 dalībnieki. Projekta ietvaros Tukuma novada pašvaldības darbinieki devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Jēkabpils pilsētas Domi un Valmieras pilsētas Domi.

Lai nodrošinātu iegūtās pieredzes nodošanu citām pašvaldībām, ir sagatavots un elektroniski pieejams šī projekta rezultātu kopsavilkums Tukuma novada pašvaldības mājaslapā www.tukums.lv, kā arī nodrošināta apmācību materiālu pieejamība elektroniskā veidā apmācību dalībniekiem.

Tukuma novada pašvaldības pieredzi var izmantot plānojot līdzīgu apmācību kompleksu citās pašvaldībās sekmīgākai ES projektu ieviešanai.

1. Sākotnējās izpētes veikšana

Tukuma novada iestādes pārsvarā īsteno Latvijas decentralizēti administrētos ES struktūrfondu projektus, tādus, kā Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds, Kohēzijas fonds, Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fonds. Šo struktūrfondu apguves rezultātā, Tukuma novadam ir bijusi iespēja attīstīt un uzlabot infrastruktūru, kas vērtējami atzinīgi iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanai. Tomēr salīdzinoši maz novadā tiek īstenoti projekti izglītības un kultūras jomā, tādus virzienos kā skolu izglītība (*Comenius*), profesionālā izglītība (*Leonardo da Vinci II*) un pieaugušo izglītība (*Grundtvig*), kā arī sociālajā jomā.

Pozitīvi ir vērtējams fakts, ka, lai arī vairums no ES fondu projektiem tiek īstenoti Tukuma pilsētā, tomēr katrā no novada pagastiem tiek ieviesti nozīmīgi infrastruktūras uzlabošanas projekti, kā ūdenssaimniecības attīstības, sabiedrisko iestāžu, ceļu būvniecība, rekonstrukcija, labiekārtošana, vai aprīkojuma sagāde. Šāda projektu ieviešana decentralizācija ļauj novadam attīstīties vienmērīgi un nodrošināt iedzīvotāju vajadzības arī perifērijā.

Lai veiktu izpēti par iepriekšējo pieredzi struktūrfondu apgūvē, tika sagatavotas un izsūtītas aptaujas anketas (skat. 1. pielikumu) un apkopoti anketu rezultāti. Kopumā tika izsūtītas 48 aptaujas anketas. Respondentu aktivitāte vērtējam kā ļoti zema, jo tikai 15% no visu respondentu skaita iesūtīja aizpildītas aptaujas anketas. Lai iegūtu pilnīgāku priekšstatu par esošo situāciju, papildus tika veiktas telefonintervijas, ietverot atsevišķus jautājumus.

Aptaujas anketas tika veidotas ietverot trīs jautājumu blokus:

- 1) pieredze ES fondu projektu ieviešanā;
- 2) zināšanas par ES fondiem un to vadību;
- 3) sadarbība ar Tukuma novada domi ES projektu sagatavošanā un ieviešanā.

Vairums no aptaujātajiem respondentiem iepriekšējo pieredzi ES fondu projektu ieviešanā vērtē kā pozitīvu, kas ļauj attīstīties piesaistot papildus līdzekļus. Problēmas ar kādām ir sastapušies respondenti ieviešot, vai piesakoties ES fondu projektiem ir dalāmas dažāda rakstura kategorijās:

- 1) laika trūkums - īss projektu pieteikumu sagatavošanas laiks finansējuma saņemšanai un nepietiekams projektu ieviešanas laiks, lai apgūtu finansējumu;
- 2) izmaiņas saistošajos normatīvajos aktos no projekta pieteikuma izstrādāšanas brīža līdz tā īstenošanai un LR tiesību normu pretrunas;
- 3) „Partnerības projektos” nav skaidri definēti noteikumi un kompetences starp partneriem;
- 4) sarežģīta atskaitīšanās kārtība;

- 5) zema administratīvā kapacitāte, profesionālu projektu vadītāju trūkums, kas var nodrošināt pilnu projekta ieviešanas pakalpojumu.
- 6) kapitālieguldījumu nepieciešamība infrastruktūras projektu pieteikumu sagatavošanai (topogrāfijas, tehniskās izpētes un tehniskās dokumentācijas sagatavošana);
- 7) ES fondu ieviešanā un uzraudzībā iesaistīto iestāžu nekonsekventa rīcība, piemēram, tiesību normu atšķirīgā interpretācijā.

Iepriekšējā pieredze ES fondu projektu īstenošanā, vairākus gadījumus ir bijusi no 1-3, vai no 3-5 gadiem, tātad projektu ieviešanas pieredze saistīta ar ES plānošanas periodu no 2007. līdz 2013.gadam. Iesaistīto darbinieku skaits ir bijis aptuveni 5, izņemot atsevišķus ESF projektus.

ES fondu apguves veicinošie faktori ir nepieciešamā līdzfinansējuma pieejamība un regulāra informācija par ES fondu aktivitātēm. Kā svarīgu faktoru respondenti ir vērtējuši sadarbību ar novada domi, kā arī zināšanu uzlabošanu projektu īstenošanā.

Lai iegūtu pilnīgāku pārskatu par esošajiem un potenciālajiem sadarbības partneriem, un atvieglotu darbu pie potenciālo sadarbības partneru atlases projektu pieteikumu gatavošanā, pašvaldībai ieteicams izveidot datubāzi, kurā minēta partnerorganizācija, iepriekšējās sadarbības īss apraksts, sadarbības vērtējums, kontaktpersonas.

2. Apmācību kompleksa rezultātu izvērtējums

Apmācības ir organizētas apmācību tēmas sadalot divos blokos: 1) projektu pieteikumu sagatavošana un 2) projektu ieviešana.

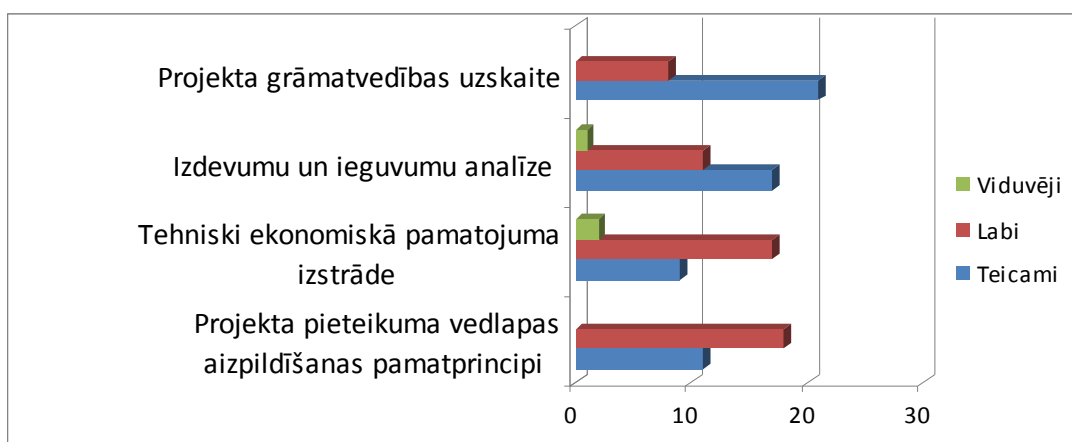
1. tabula. Apmācību kompleksa saturs

Apmācību bloks	Apskatītās tēmas
Projektu pieteikumu sagatavošana	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pārskats par ES finanšu instrumentiem; ▪ Projekta pieteikuma veidlapas; aizpildīšanas pamatprincipi; ▪ Projekta veidlapas praktiskā aizpildīšana; ▪ Ekonomiskā pamatojuma izstrāde; ▪ Izmaksu un ieguvumu analīze, t.sk. alternatīvu izvērtēšana; ▪ Izmaksu un ieguvumu analīze, t.sk. riska faktoru izvērtēšana; ▪ Izmaksu un ieguvumu analīze, piemēri Latvijā;
Projektu ieviešana	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ES finansēto projektu vadības specifika; ▪ Projektu pieteikumā izvirzīto prasību ievērošana, projekta ieviešanas kontrole; ▪ Projektu vadība – projekta loģiskās plānošanas matrica ▪ Lietvedības dokumentu noformēšana; ▪ Projekta grāmatvedības uzskaitē ▪ Iepirkumu procedūras un to praktiskā pielietošana ▪ Līgumu veidi, to piemērošana ▪ Publicitātes noteikumi un sabiedrības informēšana

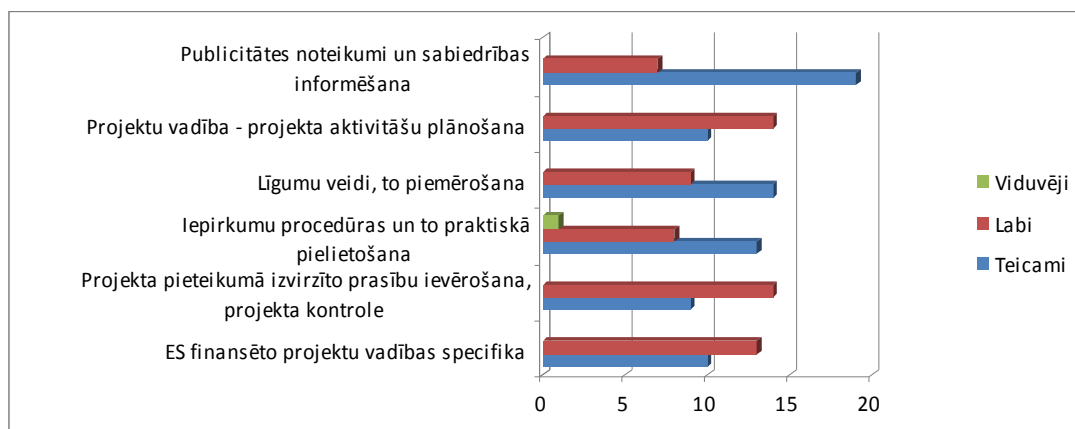
Lai izvērtētu apmācību kompleksa rezultātus, tika veikta dalībnieku anketēšana, sagatavojot divu veidu novērtējuma anketas - apmācību tēmām un lektoriem un apmācību kompleksam kopumā (skat. 2. un 3. pielikumu). Anketas, lai novērtētu apmācību tēmas un lektorus dalībnieki aizpildīja pēc attiecīgā apmācību bloka beigām, bet anketas par apmācību kompleksu kopumā tika aizpildītas un nosūtītas elektroniski.

Apmācību tēmas un lektorus projektu pieteikuma sagatavošanas darba blokā dalībnieki ir vērtējuši galvenokārt ar labiem un teicamiem vērtējumiem (skat. 1. attēlu). Samērā līdzīgi ir vērtējumi par projektu ieviešanas apmācību bloka tēmām (skat. 2. attēlu).

1. attēls. Projektu pieteikuma sagatavošanas tēmu un lektoru vērtējums.

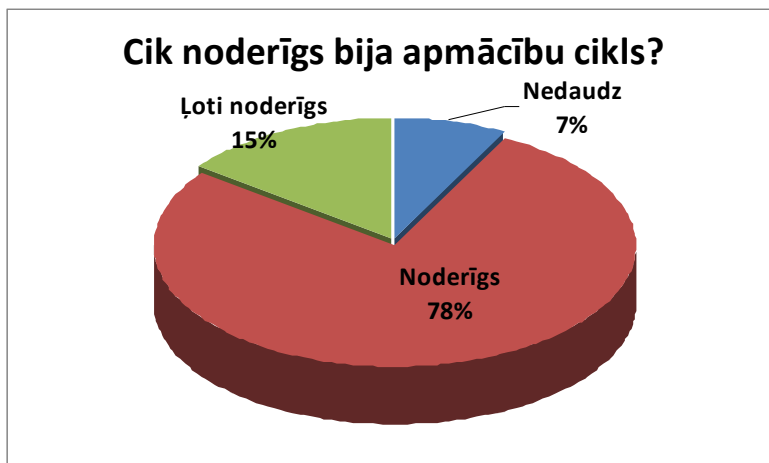
2. attēls. Projekta ieviešanas tēmu un lektoru vērtējums.

Apmācību ciklu kopumā ir novērtējuši 54 respondenti un salīdzinājumā ar sākotnējo izpēti, kur tika saņemtas tikai dažas anketas, tas ir uzskatāms par ļoti labu rezultātu.

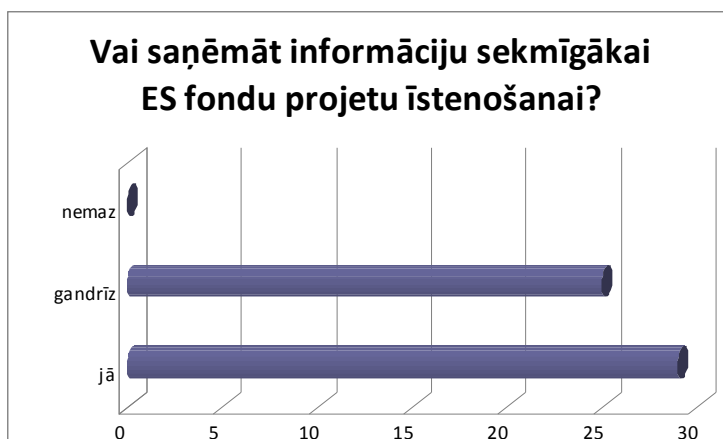
Organizētais apmācību cikls galvenokārt ir vērtēts kā noderīgs un 15% no respondentiem to ir vērtējuši kā ļoti noderīgu.

3. attēls. Apmācību cikla vērtējums kopumā

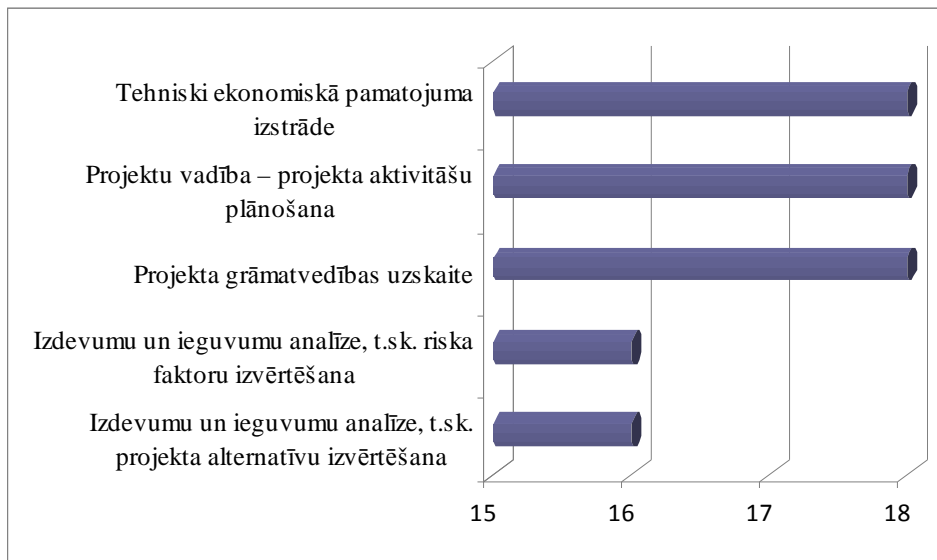
Papildus lektoru un tēmu vērtējumam, respondentiem tika uzdots jautājums par to, vai apmācību laikā ir saņemta informācija sekmīgākai ES fondu projektu īstenošanai, galvenokārt uz šo jautājumu tika saņemtas pozitīvas atbildes.

4. attēls. Apmācību saturs izvērtējums

Tā kā apmācību ietvaros apskatīto tēmu loks ir bijis samērā plašs un semināra dalībnieku iepriekšējās zināšanas par atsevišķām tēmām – atšķirīgas, respondentiem tika uzdots jautājums par to, kuras no semināra apskatītajām tēmām ir vēlme apgūt plašāk. No respondentu atbildēm var secināt, ka dažas no apmācībās iekļautajām tēmām ir samērā kompleksas, lai tās apgūtu viena apmācību cikla ietvaros. Respondentu vērtējumus ieteicams ņemt vērā, plānojot turpmāko apmācību tēmas un apjomu.

5. attēls. Apmācību ciklā iekļautās tēmas, kuras respondenti vēlētos apgūt plašāk.

3. Pieredzes apmaiņa

Viens no būtiskiem aspektiem, lai uzlabotu pašvaldības līdzdalību ES politikas instrumentu līdzfinansētu projektu un pasākumu īstenošanā ir savstarpēja pieredzes apmaiņa starp pašvaldībām. Pieredzes apmaiņas ietvaros pašvaldību darbiniekiem ir iespējas apmainīties ar labās prakses piemēriem projektu īstenošanā, kā arī diskutēt par problēmu risināšanas pieredzi projektu īstenošanā.

Pieredzes apmaiņas braucienā piedalījās Tukuma novada domes darbinieki, kā arī sadarbības pārstāvji projekta ietvaros - darbinieki no Engures un Kandavas pašvaldības. Pieredzes apmaiņas brauciens tika organizēts uz Jēkabpils pilsētas Doma un Valmieras pilsētas Doma.

Jēkabpils pilsētas domē bija tikšanās ar vairākiem pašvaldības pārstāvjiem – priekšsēdētāju, būvniecības nodaļas vadītāju, iepirkuma speciālistu un juristiem, grāmatvežiem, attīstības un investīciju nodaļas pārstāvjiem. Tika prezentēta gan Jēkabpils, gan Tukuma pašvaldība, nozīmīgākie objekti un investīciju apjoms.

Daloties pieredzē tika konstatēts, **ka ļoti liela nozīme ir vajadzīgo darbinieku kapacitātei** tieši projektu realizācijai. Lai veiksmīgi realizētu projektu nepieciešams **zinošs un pieredzējis būvzinieris**, kurš strādātu tikai ar projektu būvniecības jautājumiem – izstrādātu un kontrolētu būvniecības tāmes, sastādītu darba uzdevumus, kā arī **ļoti rūpīgi būtu jāizvēlas būvuzraugs būvniecības projektiem**, kurš būtu profesionāls un prasīgs attiecībā uz būvniekiem.

Tika atzinīgi vērtēta Jēkabpils pašvaldības pieeja projekta publicitātes jautājumos, kur kvalitatīvas un interesantas publikācijas par projektiem gatavo domes sabiedrisko attiecību speciālisti. Ja publikācijas gatavotu sabiedrisko attiecību speciālisti, kuri ir

profesionāli savā jomā ar bagātu valodu un vizuālo redzējumu, tās būtu daudz kvalitatīvākas un interesantāk lasāmas.

6. attēls. Aizsargdambis ar peldvietu Jēkabpilī, kurš izbūvēts ar ERAF līdzfinansējumu

Pieredzes apmaiņas brauciena vizītē uz Valmieras pilsētas Domi pašvaldības darbinieki tikās ar dažādiem pašvaldības pārstāvjiem – priekšsēdētāju, būvinženeri, projektu vadītājiem un juristiem. Tika prezentēta gan Valmieras, gan Tukuma pašvaldība, nozīmīgākie projekti un investīciju apjoms. Tāpat kā Jēkabpilī, arī Valmiera uzsvēra, ka liela loma kvalitatīvu būvniecības objektu sagatavošanā, izstrādē un realizācijā ir tieši būvinženierim, kurš ir arī Tukuma pašvaldībā, taču nestrādā tikai ar ieviešamajiem projektiem, bet kuram ir daudz citu darba pienākumu, līdz ar to ne vienmēr ir izstrādāti kvalitatīvi tehniskie projekti, laicīgi sagatavoti darba uzdevumi, izskatītas vai izstrādātas tāmes u.c.

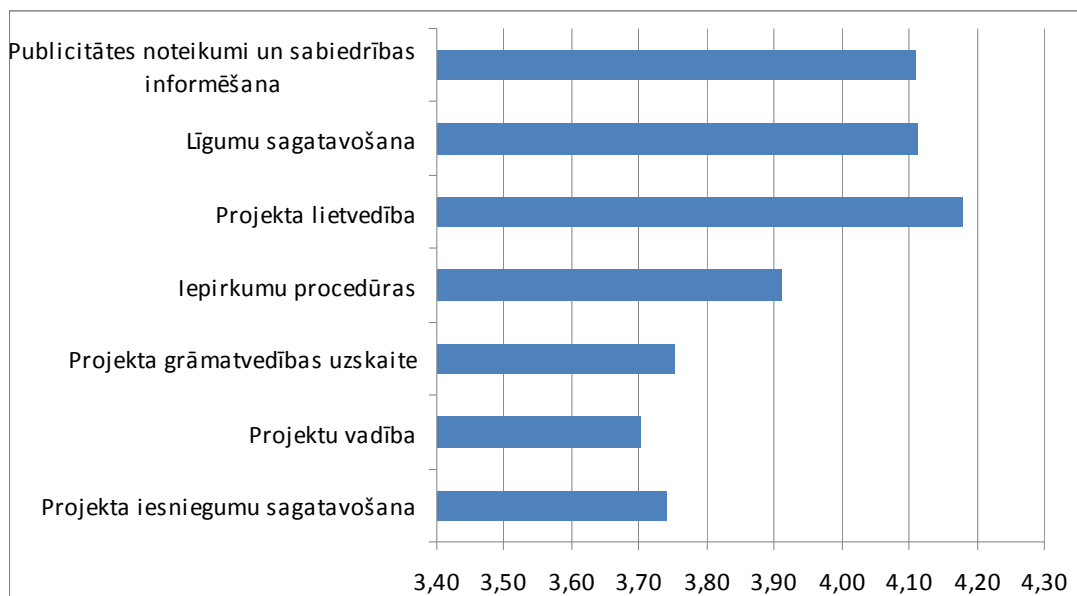
Daloties pieredzē ar juristiem, tika noskaidrots, ka, lai tiktu izsludināts iepirkums kādā no projektiem, jāiesniedz rakstisks iesniegums iepirkuma speciālistam, kurš savukārt tālāk organizē iepirkumu procedūras. Šajā gadījumā var konkrēti saprast, kura persona ir atbildīga par to, ka notiek kavēšanās projekta īstenošanā. Tukuma novada Domē tiks iesniegts priekšlikums iesviest šādu iesniegumu, lai maksimāli sakārtotu projekta ieviešanas gaitu un realizāciju.

Apmeklējot Valmierā realizētos objektus, tika ņemti vērā vairāki risinājumi velosciņa marķējumiem un zīmju izvietojumam, jo šobrīd Tukumā notiek velosciņa ieviešanas projekts un tas ir aktuāls jautājums. Tika ņemti vērā arī risinājumi projekta publicitātes plāksņu izvietojumam ārpus telpām, kuras vizuāli iederējās apkārtējā vidē.

4. Projektu rezultātu ietekme pašvaldībā

Projekta rezultātu ietekmi pašvaldībā raksturo dalībnieku zināšanu pašvērtējums (skalā 1-5, kur 1 – zemākais, 5 – augstākais vērtējums) par attiecīgajām tēmām pēc kursu apguves.

7. attēls. Apmācību dalībnieku zināšanu pašvērtējums.

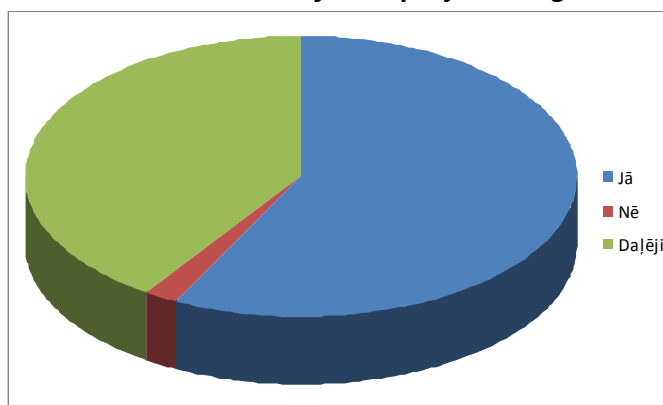
Visaugstāk kursu dalībnieki savas zināšanas ir novērtējuši projekta lietvedībā, kā arī līgumu sagatavošanas, publicitātes noteikumu un sabiedrības informēšanas jomās. Projekta vadības, projekta grāmatvedības uzskaitē un projekta iesniegumu sagatavošana ir jomas, kur dalībniekiem ir zemākais vērtējums, šis vērtējums daļēji sakrīt ar atbildēm jautājumā - tēmas, kuras gribētu apgūt plašāk.

Lai novērtētu to, vai apmācību komplekss ir uzlabojis arī dalībnieka pārstāvētās iestādes kapacitāti ES fondu projektu sagatavošanā un ieviešanā, respondentiem ir uzdots atvērtais jautājums. Galvenokārt ir saņemtas pozitīvas atbildes (skat. 7. attēlu). Apmācību komplekss ir nodrošinājis dalībniekiem jaunas zināšanas, gan arī papildinājis esošās zināšanas, kas ir būtiski darbā pie ES fondu praktiskās sagatavošanas un ieviešanas.

Apmācības ir palīdzējušas izvērtēt kā precīzāk, pareizāk un kvalitatīvāk pieņemt lēmumus un rīkoties balstoties uz iegūtajām zināšanām. Kapacitātes paaugstināšana ir sekmējusi projektā iesaistīto darbinieku izpratni par fondu darbību un projektu ieviešanas specifiku kā rezultātā ir iespējams kvalitatīvāk ieviest ES fondu projektus.

Viens respondents ir minējis, ka „pēc kursu apmeklēšanas ir gūtas jaunas zināšanas un pieredze. Kursu ietekmē ir iesniegta LEADER projekta ideja”. Kā arī ir interese par partnerības projektiem.

8. attēls. Vai apmācību cikls ir uzlabojis Jūsu iestādes kapacitāti ES fondu projektu sagatavošanā un ieviešanā?

Respondenti, kuri ir snieguši vērtējumi, ka apmācību cikls ir daļēji uzlabojis iestādes kapacitāti, to komentē ar to, ka ir iegūtas vairāk teorētiskas zināšanas, bet būs jautājumi, kad šīs zināšanas būs jāpielieto praksē. Ir šaubas par dokumentācijas pareizu aizpildīšanu. Ir bijuši noderīgi pasniedzēju praktiskie piemēri. Daži respondenti ir atzinuši, ka vēl ir nepieciešamas zināšanas.

5. Secinājumi un ieteikumi

Lai nodrošinātu turpmāku aktīvu un kvalitatīvu pašvaldības līdzdalību Eiropas Savienības politikas instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanā ir nozīmīgi šādi aspekti:

- Izvērtējot dalību projekta pieteikuma sagatavošanā, ņemt vērā Tukuma novada attīstības programmu un tajā minētās prioritātes.
- Plānot un organizēt regulāras apmācības pašvaldības darbiniekiem un citām mērķgrupām par aktualitātēm ES fondu jomā;
- Pašvaldības darbinieku kapacitāte projektu pieteikumu izstrādē un sagatavošanā;
- Izvērtēt ārējo ekspertu piesaistes lietderīgumu projekta pieteikuma izstrādē un projekta turpmākajā ieviešanā, ja iestādei nav bijusi iepriekšēja pieredze projektu izstrādē un ieviešanā;
- Pārrobežu sadarbības projekti ir veids kā pašvaldības darbinieki var gūt starptautisku pieredzi projektu īstenošanā, kas dotu pozitīvu ietekmi arī uz citu projektu īstenošanu;
- Potenciālo sadarbības partneru apzināšanā, ir nepieciešams izstrādāt datubāzi, iekļaujot informāciju par esošajiem sadarbības partneriem pašvaldībā, ko var izmantot jaunu projektu pieteikumu sagatavošanā, kā arī apmeklēt attiecīgo ES programmu organizētos seminārus ne tikai Latvijā, bet arī starptautiski;

- Lai uzlabotu pašvaldības iestāžu un aģentūru dalību projektu pieteikumu sagatavošanā un ieviešanā, būtiska ir iestāžu un aģentūru sadarbība ar Tukuma novada domi. Ieteicams norādīt kontaktpersonu, kura varētu sniegt atbalstu pašvaldības iestādēm un aģentūrām projektu pieteikumu sagatavošanā un projektu turpmākajā ieviešanā.

Ieteikumi turpmāko apmācību organizēšanā:

- Ņemot vērā pašvaldības prioritārās jomas, apmācību ietvaros kā lektoros aicināt ES fondu administrēto programmu pārstāvjus;
- Organizēt nākamās apmācības, kad būs zināmi 2014. - 2020. gada plānošanas perioda ES fondu finansēšanas un īstenošanas nosacījumi;
- Apmācības rīkot regulāri, ietverot informāciju par jaunumiem un aktualitātēm;
- Apmācību kompleksā ietvert vairāk praktiskus piemērus un uzdevumus, situāciju analīzi.
- Nodrošināt pašvaldības pārstāvju aktīvu iesaistīšanos ne tikai apmācību rezultātu izvērtēšanā, bet arī apmācību plānošanā

Jomas, kuras būtu vēlams iekļaut nākamajās apmācībās (apmācību cikla novērtējuma anketas rezultāti):

- jaunumi projektu grāmatvedības uzskaitē;
- citu ES valstu pieredze ES fondu apgūšanā;
- darbs komandā, sadarbība ar kolēģiem, kā arī ar sadarbības partneriem un uzraugošām iestādēm;
- iedzīvotāju iesaistīšana plānošanā un/vai vajadzību izpētē;
- projekta pieteikuma apraksta izstrāde, mērķu un uzdevumu formulēšana;
- sadarbības projektu specifika - Informācija par projektiem ar ārvalstu partneru piesaisti;
- informācija par pārrobežu programmām;
- praktiska sadarbības partneru meklēšana.